82. Rocznica Bitwy w Czerwonym Borze

– Zginęli, bo byli polskimi patriotami mającymi głęboko w sercach i umysłach wyryte słowa: „Bóg, honor i Ojczyzna” – mówił Wójt Gminy Łomża, Piotr Kłys, podczas uroczystych obchodów 82. rocznicy jednej z najbardziej dramatycznych bitew partyzanckich w regionie – starcia w Czerwonym Borze. Jak co roku, lokalna społeczność, historycy i przedstawiciele władz spotkali się, aby oddać hołd tym, którzy w czerwcu 1944 roku rzucili wyzwanie niemieckiemu najeźdźcy. Sens tych działań dobitnie podsumował obecny na miejscu dr hab. Karol Polejowski, zastępca prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, przypominając: „Bez pamięci tracimy tożsamość, a tracąc tożsamość, znikamy. Nie mamy przyszłości”.

Do tych tragicznych i pełnych brawury wydarzeń doszło dokładnie 23 czerwca 1944 roku. Wówczas to w rejonie Czerwonego Boru skoncentrowało się około 250-osobowe zgrupowanie polskiego podziemia niepodległościowego. W jego skład weszli żołnierze Armii Krajowej (z 33. i 71. pułku piechoty), Narodowych Sił Zbrojnych oraz Narodowej Organizacji Wojskowej. Przyświecał im jeden, jasny cel: planowali zaatakować więzienie w Łomży i uwolnić około 150 mieszkańców Zambrowa oraz okolicznych miejscowości, przetrzymywanych przez hitlerowców.

W zaciętym, nierównym boju poległo około stu polskich żołnierzy. Wielu rannych, którzy nie mogli o własnych siłach opuścić pola bitwy, zostało przez Niemców bestialsko dobitych. Choć sytuacja była dramatyczna, większości sił partyzanckich udało się ostatecznie rozerwać pierścień okrążenia. Ocalali z tej pożogi wspominali po latach z głęboką wiarą: „kto z tej bitwy cały wyszedł, to Matka Boska uratowała”. Straty po stronie niemieckiej szacowano na około 200 zabitych i 300 rannych, choć powszechnie uważa się, że okupant celowo zaniżał te liczby.

Zastępca Prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski w swoim przemówieniu podkreślił, że pamięć o ludziach, którzy wypełnili obowiązek wobec Rzeczypospolitej i stanęli do walki z okrutnym, ludobójczym najeźdźcą, stanowi fundament naszej tożsamości. Zwrócił przy tym uwagę na symboliczny gest uczniów ze Szkoły Podstawowej w Wygodzie, którzy brali udział w części artystycznej uroczystości. Dzieci nosiły na ramionach biało-czerwone opaski.

Szczególnie przejmującym momentem był występ młodzieży, która z dumą śpiewała: „Nasi przodkowie to bohaterowie”. Przedstawiciel IPN nie krył radości z obecności najmłodszego pokolenia, dodając, że dopóki o nich pamiętamy, polegli wciąż są wśród nas.

Warto jednak pamiętać, że droga do swobodnego czczenia tej pamięci była długa. Jak zauważył wójt Piotr Kłys, dramat rodzin partyzantów nie skończył się w 1945 roku. W czasach PRL uczestnicy bitwy byli brutalnie szykanowani przez komunistyczny aparat państwowy, dla którego obrońcy suwerennej Polski byli wrogami systemu. Przez całe dziesięciolecia na temat starcia w Czerwonym Borze nałożone było twarde cenzorskie milczenie. Dopiero w lipcu 1980 roku udało się wmurować pierwszą tablicę pamiątkową w kościele w Wygodzie, a pod koniec 1987 roku podobna wzmianka pojawiła się w łomżyńskiej katedrze. Dzisiejszy pomnik w Wygodzie jest trwałym i godnym symbolem tamtych wydarzeń.

Uroczystość stała się także okazją do nagrodzenia osób, które codzienną pracą dbają o ciągłość historyczną. Instytut Pamięci Narodowej uhonorował Srebrnym Medalem „Reipublicae Memoriae Meritum” wójta Piotra Kłysa, doceniając jego wieloletnie zaangażowanie w budowę i utrzymanie miejsc pamięci na terenie Gminy Łomża. To samo odznaczenie trafiło do rąk Jarosława Stekowskiego z Zambrowa, twórcy regionalnej izby pamięci, który we współpracy z IPN skrupulatnie buduje bazę

danych żołnierzy zambrowskiego garnizonu.

W finałowych słowach wójt Piotr Kłys odniósł się do współczesności, zaznaczając, że głośne wołanie „Chwała bohaterom!” to nie tylko hołd, ale i przestroga. Wyraził głęboką nadzieję, że młodzi Polacy nigdy więcej nie będą zmuszeni do walki z bronią w ręku o przetrwanie swoje i swoich bliskich. Przywołał przy tym znaną łacińską maksymę Si vis pacem, para bellum – jeśli chcesz pokoju, przygotuj się do wojny.

– Naszym zobowiązaniem jest czynić przygotowania do wojny, aby do niej nie doszło. A jeśli taka będzie potrzeba, aby ci, którzy staną do walki, mogli skutecznie obronić Ojczyznę i rodaków – akcentował wójt.

W tym duchu włodarz podziękował za obecność współczesnym polskim żołnierzom reprezentującym 18. Łomżyński Pułk Logistyczny, 13. Batalion Lekkiej Piechoty (1. Podlaska Brygada Obrony Terytorialnej) oraz nowo powstającą w rejonie Czerwonego Boru 2. Brygadę Pancerną Legionów.

Kolejnym krokiem w krzewieniu wiedzy o tamtych dniach będzie organizowany przez Gminę Łomża oraz Centrum Kultury Gminy Łomża „Biwak historyczny. Cena wolności. Czerwony Bór 1944”, skierowany do uczniów starszych klas szkół podstawowych. Wydarzenie to zostało objęte honorowym patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Rocznicowe obchody w Wygodzie tradycyjnie zamknął uroczysty Apel Poległych oraz ceremonia złożenia kwiatów pod pomnikiem przez liczne delegacje wojska, samorządów, instytucji państwowych i szkół.

---

22 cze 2026 15:37